SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CII. No. 98. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 25, 1995. CENTS 50 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 25-го ТРАВНЯ 1995 р. Ч. 98. РІК CII.

ПІДПИСАНО УКРАЇНСЬКО-МАДЯРСЬКІ УГОДИ

Київ (УНІАР). — Тут 18—22-го травня відбулася офіційна візита в Україну прем'єр-міністра Мадярщини Дюла Горна.

У Маріїнському Палаці голову Мадярського уряду прийняв Президент України Леонід Кучма. Під час зустрічі сторони відзначили, що відносини між двома країнами останнім часом були досить складними. Свідченням цього стало бурхливе обговорення в мадярському парляменті ратифікації договору про добросусідство та співпрацю України й Угорщини. Горський прем'єр зазначив, що договір врешті ратифіковано завдяки підтримці фракції соціялістів, яку він очолює. В ході зустрічі обговорено низку важливих питань щодо розвитку економічної співпраці.

Наступного дня голова Верховної Ради України Олександер Мороз зустрівся з Л. Горном і поцікавився, яким чином угорському урядові вдалося оволодіти ситуацією в країні.

За словами мадярського прем'єр-міністра, їхній уряд при владі всього 10 місяців, але зробити їм вдалося дуже багато. Правда, зазначив гість, лівому урядові доводиться вживати заходів, які не відповідають лівій ідеології. Насамперед, у питаннях реформування системи соціяльного захисту. Відбулися суттєві зміни і у визначенні зовнішньополітичних пріоритетів Мадярщини— першочерговими визнано вступ Мадярщини до НАТО та Европейського Союзу. Ця обставина може позначитися на розвиткові двосторонніх відносин між Україною та Мадярщиною.

В наступні дні відбулися зустрічі прем'єр-міністра Мадярщини з представниками Кабінету Міністрів України, в результаті яких підписано дев'ять двосторонніх документів про співробітництво. З української сторони їх підписав виконуючий обов'язки прем'єр-міністра Євген Марчук, а з угорської Л. Горн. Підписані угоди покликані вирішити чимало важливих питань у політичних, економічних, науково-технічних та культурних зв'язках. В першу чергу, в питаннях кордонів, митних взаємовідносин, боротьби з організованою злочинністю, транспортних питаннях, розвитку фармакології тощо. Участь у зустрічах та переговорах взяли: міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко, віцепрем'єр-міністер Сергій Осика, міністер Кабінету Міністрів Валерій Пустовойтенко, міністер внутрішніх справ Володимир Радченко та інші офіційні особи.

На заключній пресовій конференції сторони висловили задоволення, що їм вдалося вирішити широке коло питань, в тому числі і про створення спільного мадярсько-українського банку з метою здійснення взаємних платежів.

ФОНД УКРАЇНА-ЗСА ОТРИМАВ ДАТОК 93,000 ДОЛ.

Вашінгтон. — Фонд Україна-ЗСА отримав даток на 93,000 дол. від Програми АРД/Чечі „Влада закону" провадити однорічний проєкт в Україні, метою якого є допомогти громадським організаціям стати впливовими чинниками в розвитку суспільства. Гроші на цей проєкт, якими частинно управляє Чечі і компанія (Checchi & Co.), вашінгтонська дорадча фірма, яка спеціялізується в міжнародних справах, були приділені Агенцією міжнародного розвитку (УСАІД).

Цей проєкт дасть неурядовим громадським організаціям доступ до Верховної Ради. „Ми хочемо показати депутатам Верховної Ради, які відповідають за виготовлення різних законів, що неурядові громадські організації, які вже мають досвід у певних ділянках, становлять ще один важливий засіб у формуванні законодачих проєктів", — сказала Надія МекКоннелл, президент Фонду Україна-ЗСА у Вашінгтоні.

Цей проєкт має на меті розвинути певне вміння серед громадських організацій, наприклад: зрозуміння процесу розвитку суспільної політики у Верховній Раді, слідкування й аналіза законодавчих проєктів у Верховній Раді, співпраця з іншими групами, які мають подібні погляди, співпраця з депутатами Верховної Ради. Групи, які будуть запрошені брати участь у проєкті, будуть представляти широкий засяг питань, які стоять перед Україною сьогодні. Серед них будуть організації, які займаються екологією, навчальними питаннями, жіночими та людськими правами. Є надія, що ці організації будуть розповсюджувати новонабуте знання між своїми відділами та іншими організаціями по всій країні. Наслідком таких зв'язків буде краща співпраця між Верховною Радою і недержавними громадськими організаціями, ширша база інформації для творення законів і вкінці краще й більш демократичне суспільство.

Разом із Інститутом Демократії ім. Пилипа Орлика в Києві, Фонд Україна-ЗСА буде координувати переведення в життя цього нового проєкту. Цей проєкт також доповнить старання Програми сприяння парляментові (ПСП) України розвинути тіснішу співпрацю з громадянством. ПСП творить Парляментську робочу групу зі стосунків з громадськістю, щоб поліпшити стосунки між Верховною Радою та виборцями.

За ближчими інформаціями про діяльність Фонду Україна-ЗСА можна писати на адресу: 1511 K Street, N. W., Suite 1100, Washington, D. C. 20005; тел.: (202) 347-4264, fax: (202) 347-4267, e-mail: Ukraine @ access. digex, net).

Можуть відбутися російсько-чеченські мирні переговори

Ґрозний, Чечня. — Представник Організації безпеки і співробітництва в Европі, мадярський дипломат Шандор Месарош висловив певність, що в найближчі дні у чеченській столиці відбудуться мирні російсько-чеченські переговори.

Разом з тим Ш. Месарош підкреслив, що „покищо наставлення сторін дуже відрізняється одне від одного".

Російську сторону на переговорах представлятиме московський чиновник Ніколай Сємьонов і керівник промосковського „Комітету національної згоди Чеченської республіки" Умар Автурханов. З чеченського боку особисту участь у переговорах візьме президент Чечні Джохар Дудаєв. Дипломати з Організації безпеки і співробітництва в Европі подбали про безпеку чеченського лідера, оскільки, як відомо, російський уряд давно видав наказ про його арешт.

Тим часом російські війська в Чечні ні на хвилину не припиняють обстрілів з гармат і з повітря лісистих районів Чечні, щоб не дати можливости чеченським патріотам закріпитися там.

ВІРМЕНІЯ ЗВИНУВАЧУЄ АЗЕРБАЙДЖАН У МІЖНАРОДНОМУ ТЕРОРИЗМІ

Єреван, Вірменія. — Представники вірменського уряду повідомили, що припиняють свою участь у переговорах щодо Нагірного Карабаху до того часу, поки Організація безпеки і співробітництва в Европі не змусить Азербайджан відмовитися від терористичних акцій, спрямованих на економічний занепад Вірменії.

Заяву вірменського міністерства закордонних справ спричинив черговий вибух на газопроводі, який проходить через Грузію і постачає паливом Вірменію. Починаючи від травня 1992 року, на цьому газопроводі здійснено 16 диверсій. Минулої неділі, 21-го травня, сталася чергова диверсія, у висліді якої припинилася доставка газу у Вірменію, а відтак візрушу виникла проблема з електроенергією. Тепер її діставатимуть тільки пекарні і шпиталі.

Ґазова магістраля, якою газ надходить у Вірменію, зруйнована в західніх районах Грузії, населених переважно азербайджанцями. Це четвертий вибух від початку року. За останні три роки 34 рази вибухами пошкоджено залізницю, яка проходить через цей район у Вірменію. У висліді диверсійних актів Вірменія стоїть перед загрозою цілковитого економічного занепаду.

В Україні

КИЇВ. — Міністер промисловости Анатолій Голубченко вважає, що індустріяльне майбутнє України залежить від вирішення питання неплатежів. Він сказав, що вже у 1995 році для вирішення проблем неплатежів надано кредитів шляхом централізованої проплати за вугілля і електроенергію на суму 12 трильйонів карбованців та цільовий кредит на 4 трильйони карбованців. Ці заходи сприяли зупиненню спаду виробництва у першому кварталі 1995 року. Щоб зробити українську промисловість конкурентноздатною необхідно впроваджувати нові технології та споруджувати нові промислові об'єкти за допомогою чужоземних інвестицій.

ЯЛТА. — Тут відбулася третя міжнародна банківська конференція комерційних банків України, Росії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Латвії, Литви, Естонії, на якій ухвалено в формі рекомендаційного документу угоду про співпрацю на ринку міжбанківських кредитів. Зокрема щодо порядку проведення кредитних операцій, акредитивної форми розрахунків тощо. Представники 93-ох комерційних банків з різних країн колишньої імперії констатували, що ідея створити єдиний міждержавний банк для проведення взаєморозрахунків між новими державами досі не реалізована, оскільки комерційні банки довели, що вони проводять операції швидше і ефективніше. Комерційні банки виступають проти створення клірингових систем. На думку банкірів, Міждержавний банк приречений на неефективність через невідповідність внутрішніх і зовнішніх платіжних систем.

РЕҐЕНСБУРЗЬКА ЗУСТРІЧ

Союзівка.—Тут 8-10-го вересня проходитиме ювілейна регенсбурзька зустріч, присвячена 50-літтю створення УОДК в Регенсбурзі, 50-літтю заснування Регенсбурзької гімназії, 50-літтю започаткування українського табору на оселі та 45-літтю останньої матури (вже в Ульмі). За додатковими інформаціями слід зголошуватися до: Mr. Vasyl Luchkiw, 49 Windmill Lane, New City, N.Y. 10956, телефон (914) 634-9353. У справі замовлення кімнат слід звертатися на Союзівку, тел. (914) 626-5641, факс (914) 626-4638.

Генеральна прокуратура звітує

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 23-го травня, на сесії Верховної Ради України продовжувалося обговорення звіту Генеральної прокуратури. У залі засідань був присутній генеральний прокурор Владислав Дацюк, а довкола питання про надання йому слова, виникла гостра дискусія.

Після перерви депутати 246 голосами проголосували за надання Дацюкові слова всього на 10 хвилин і ще 20 хвилин для відповідей на запитання. На початку виступу Дацюк зазначив, що згідно з законом звітувати перед Верховною Радою має тільки генеральний прокурор, а не його заступники. Власний звіт у письмовому вигляді він подав ще 15-го лютого. Тривалий час лежав у лікарні, а з 12-го травня був у відпустці й про місце свого перебування повідомив голову СБУ Валерія Малікова і міністра внутрішніх справ Володимира Радченка. За словами Дацюка, голова комісії з питань законности і правопорядку Валерій Євдокимов не виконав доручення Верховної Ради і насправді перевірки діяльности генеральної прокуратури не здійснив.

На запитання щодо справи Віктора Боженара, Дацюк відповів, що його арештували як директора інженерного центру "Труд" і О. Мороза у зв'язку з цією справою ніхто не звинувачує. Крім того, арешт Боженара, можливо, збереже йому (Боженарові) життя. Незабаром справа Боженара розглядатиметься в суді.

Розслідування справи асоціяції "Земля і люди" закінчено і Дацюк підтвердив, що з боку заступника голови Верховної Ради Олександра Ткаченка чинився і чиниться шалений тиск на заступника генерального прокурора Ольгу Колінько.

Пропозицію депутата Павла Мовчана відкласти розгляд питання про генеральну прокуратуру до остаточного розслідування справ Боженара та охтирських кредитів голова Верховної Ради Олександер Мороз відмовився ставити на голосування, сказавши, що це "форма тиску на слідство".

На вечірньому засіданні депутати 204 голосами "за" проголосували за визнання праці Генеральної прокуратури незадовільною й доручили Комісії з питань правопорядку і законности ще раз проаналізувати і винести результати на розгляд парляменту до 1-го червня.

Дацюка звинувачують у тому, що він дав дозвіл на підслуховування телефонічних розмов депутатів, але СБУ не погодилася з ним і не виконала цього.

В Ню Йорку влаштовують спільну ґрадуацію

Ню Йорк. — Школи Українознавства метрополії Ню Йорку — Ню Джерзі влаштовують спільну ґрадуацію для цьогорічних абсольвентів. З цієї нагоди відбудеться матуральний бенкет вручення дипломів і забава в суботу, 10-го червня, в Домі Української Молоді, 301, Palisade Avenue, Yonkers, N.Y. 10703. Початок бенкету о год. 6-ій, а забава о год. 9-ій вечора. Квитки на бенкет і забаву — 35 дол., а на забаву — 10 дол. За інформаціями й квитками слід звертатися до Оксани Кулинич, тел.: (914) 965-6467, або до Єви Варихи, тел.: (914) 968-4914.

К. Затулін критикує Л. Кучму і Є. Марчука

Севастопіль (УНІАР). — Голова комісії в справах СНД Державної думи Росії Костянтин Затулін після зустрічі з командуванням Чорноморської фльоти та активістами російських організацій Криму виступив на пресовій конференції з критикою на адресу керівництва України.

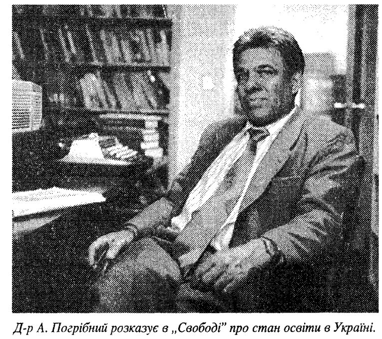
"Ми помічаємо, що між словом і ділом у Леоніда Кучми велика дистанція...На жаль, він зайшов дуже далеко. Далеко настільки, що не помітив, як у ході боротьби з Кримом влада від нього потихеньку перекочувала в інші кабінети, а саме в кабінет Євгена Марчука. Пан Марчук — супершпигун, колишній заступник голови Комітету державної безпеки СССР, людина-конструктор всього колишнього в Криму між гілками влади. Саме Марчук винний в тому, що на цьому етапі російсько-українські відносини набули такого характеру. Отже винних треба шукати не в Державній думі, а в кабінеті виконуючого обов'язки прем'єр-міністра України".

ВШАНУВАННЯ Д-РА Р. БАРАНОВСЬКОГО

Ню Йорк.— Президія Української Американської Координаційної Ради та сеньйорат Пласту влаштовують полуденок для відзначення 90-ліття заслуженого громадського діяча д-ра Романа Барановського. Полуденок відбудеться у суботу, 3-го червня, в ресторані Українського Народного Дому, 140 Друга аве. в Ню Йорку, початок о год. 3-ій по полудні. Бажаючих взяти участь у полуденку проситься зголоситися телефонічно до канцелярії УАКРади щоденно від 10-ої год. ранку до 12-ої полудня, у понеділок, середу і п'ятницю — до 4-ої год. по полудні, тел. (212) 505-1765. Також можна зголошуватися до інж. Володимира Гнатківського (718) 224-7369. Зголошення приймається до вівтірка, 30-го травня.

„Мене завжди хвилює найбільше питання освіти"

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. Кузьмович). — Проф. Анатолій Погрібний не рідкий гість у нашій громаді, але коли в часі раніших відвідин у ЗСА ми відчували у нього незвичайно багато оптимізму та плянів відносно української освіти у школах України, так тим разом у його відповідях та думках є нотка якогось сумніву як то буде далі і яким шляхом піде так широко заплянована спільна праця над зукраїнізуванням шкільництва в Україні і відповідного вишколення не лише учнів, але й вчителів.

Д-р А. Погрібний розказує в „Свободі" про стан освіти в Україні.

Як відомо, проф. А. Погрібний відійшов із посту заступника міністра освіти з приводу натиску тих сил, які прийшли до влади і які уважали, що він діє у „націоналістичному напрямку" на відтинку освіти. Але це ніяк не збентежило його та не затримало його діяльности і сьогодні він працює, як заступник голови правління Спілки Письменників України, як голова Освітної комісії Т-ва „Просвіта" ім. Т. Шевченка, як заступник голови Міжнародного освітнього фонду ім. Ярослава Мудрого, належить до проводу Демократичної партії України, а професійно він далі стоїть на пості професора Київського Університету та завідувач відділу української літератури Інституту українознавства.

— Чи ви відійшли з посту у Міністерстві Освіти із-за різниці поглядів із теперішними урядовими чинниками?

— Це ясне, коли я бачу усі дуже тривожні симптоми на освітній ниві в Україні, зокрема що зменшення русифікації, в останніх роках понесло поразку. Ось, наприклад, кількість студентських груп, що мали вже українську мову навчання збільшилася в 1994 році з 4–5 відст. до 37 відст., а кількість першокласників, що вчаться українською мовою зросла до 67,74 відст. із 43,5 відст. з останніх років совєтської України. А нині цей процес знову змінився на некорість. Зменшено кількість українських шкіл та кляс у Донецькому, Луганському, в Одеській області, Сумській, припинили своє існування десь 40 українських кляс у Харкові. Іде шалений натиск на розроблені раніше міністерством освіти документи, що були в цілі повернення освіти в національне русло — державна національна програма „Освіта України XX ст." та „Концепція національного виховання". Ліві сили домагаються ревізії цих документів, як і введення російської мови, як обов'язкового предмету в українських школах. А у вересні колеги з міністерства, виправляючи мою „помилку", санкціонували видання 45 російських підручників для шкіл, що може статися лише коли скорочиться видання українських

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

СЕРБИ ПРОДОВЖУЮТЬ обстрілювати Сараєво, боснійську столицю. Є нові жертви серед мирного населення. В понеділок, 22-го травня, група сербських вояків увірвалася у приміщення схову зброї ООН, де зберігалися раніше відібрані від сербів гармати та міномети, і забрала дві гармати, не зважаючи на протести охоронців з французького контингенту „голубих шоломів". Спостерігачі годяться в тому, що теперішня бойова активність сербів спричинена бездіяльністю збройних формацій ООН у Боснії.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ УРЯД відмовився від наміру далі конфіскувати арабські землі в Єрусалимі, на яких плянувалося будувати будинки для жидів. Плян конфіскації 140 акрів арабської землі викликав обурення в арабських країнах. Арабські депутати в парляменті Ізраїля, які дотепер підтримували кабінет Іцака Рабіна, також дали до зрозуміння, що вдадуться до рішучих антиурядових заходів. Ізраїльська парляментарна опозиція теж має у зв'язку з цим ще одну нагоду захитати становище уряду і наблизити перспективу вотуму недовір'я до нього. Тому прем'єр І. Рабін вирішив не ризикувати.

У ГРУЗІЇ з триденною візитою перебуває голова об'єднаних штабів збройних сил З'єднаних Стейтів Америки генерал Джан Шалікашвілі. Він мав зустрічі з головою Верховної Ради Грузії Едуардом Шеварднадзе та міністром оборони Вардіко Надірабайдзе і пообіцяв, що ЗСА допоможуть у тиловому забезпеченні збройних сил Грузії, „але в такий спосіб, щоб це не стало перешкодою для грузинсько-російського військового співробітництва". Дж. Шалікашвілі відвідає також Гурджаанський район, звідки походять його предки.

ЛІБІЙСЬКИЙ ЛІДЕР Муаммар Каддафі запевнив, що видасть двох громадян своєї країни, причетних до знищення американського пасажирського літака над шотляндським містом Локербі в 1988 році, якщо Ізраїль виконає всі резолюції, які щодо нього приймала ООН. Виступаючи на першому „конгресі лібійських та арабських муджагедінів у палестинській війні 1948 року", М. Каддафі гостро критикував ті самі резолюції як „фальсифіковані і неспроможні", оскільки Ізраїль їх не виконує, у той час як „арабів і мусулман" силою змушують виконувати їх". М. Каддафі сказав, що мир на Близькому Сході перебуватиме під загрозою, поки Ізраїль один в регіоні матиме атомову зброю.

В АМЕРИЦІ

В НЕДІЛЮ, 21-го травня, помер від мозкового удару у шпиталі університету Джорджтавн колишній секретар департаменту оборони Лес Еспин. У політику він прийшов на хвилі антивоєнного руху, в 1970 році, у віці 32 років, ставши членом Палати Репрезентантів. Довші роки по тому Л. Еспин залишався активним критиком Пентагону, однак його погляди помітно змінилися після 1985 року, коли він зайняв пост голови конгресової комісії в питаннях збройних сил. Відтак він підтримував війну у Перській затоці. На становищі секретаря департаменту оборони Л. Аспина чекав неуспіх у зв'язку з гуманітарною місією в Сомалії і присутністю у тій країні американського військового контингенту. В останні роки Л. Еспин жив зовсім один, без родини і друзів.

З'ЄДНАНІ СТЕЙТИ Америки надали президентові Тайвану Лі Тенґ Гюї візу, щоб він як випускник Корнельського університету міг відвідати свою альма-матер. Дотепер жодний тайванський президент не діставав дозволу на в'їзд у ЗСА. Америка не визнає окремого статусу Тайвану, дотримуючись доктрини про єдиний Китай, що, між іншим, не заважає вести активну торгівлю з островом. Тайван відділився від комуністичного Китаю в 1949 році і з того часу ЗСА не визнають його офіційно. Однак разом з тим обидві палати Конгресу ЗСА проголосували за приїзд Лі Тенґ Гюї, бо він упевнено веде свою країну спільним шляхом демократії.

У ЧЕМПЛЕЙНІ, Н. Й. в трейлері, який їхав до Монтреалю, митники виявили 660 фунтів кокаїни, яка, якби її продати на нюйоркських вулицях, коштувала б щонайменше 60 міл. дол. Однак контрабандисти плянували дістати ще більші гроші в Канаді. Два заарештовані канадці, Андре Шенделен і Люсієн Рошело, стануть перед судом в Олбані.

НЮЙОРКСЬКІЙ публічній бібліотеці виповнилося 100 років. Її відкрито 23-го травня 1895 року згідно зі завіщанням колишнього губернатора стейту Семуела Тілдена, який пожертвував на це добре дітько 2.4 міл. дол. Тепер бібліотека має 10.5 міл назв книжок, журналів, газет та ін. Річно її відвідує 7 міл. читачів, 1.9 з них є постійні. Директор бібліотеки Пол Деклерк повідомив, що невдовзі відкриється новий відділ бібліотеки у приміщенні колишньої крамниці „Бі. Олтман" на Медисон авеню. Там зберігатимуться книги з питань науки, промисловости і підприємництва.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Передплата на рік $55.00, на півроку-$32.00, на 3 місяці-$17.00. Для членів УНСоюзу $30.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Що вибере Росія?

Навіть маленька Чечня стала кісткою в горлі ненаситної Росії, теперішнє провідництво якої не позбулося найгірших тенденцій імперії, тюрми народів і людей. Війна проти волелюбного кавказького народу матиме для Росії набагато тяжчі наслідки, ніж плянує розпаношена генеральська верхівка. Вже тепер тверезі російські політики Єгор Гайдар, Ґріґорій Явлінський та інші остерігають, що багатомільйонові видатки уряду на античеченський ґеноцид унеможливлять економічні реформи і поглиблять кризу в Росії. А що ж станеться, якщо російські яструби-єдинонеділимці зважаться на повторення чеченської бойні ще в якійсь колишній своїй колонії, наприклад, у Криму?

На жаль, така можливість існує, і найгірше те, що вона випливає не зі спонтанного розвитку подій, а є свідомою ціллю більшости політичних сил теперішньої Росії, яка стоїть перед новими президентськими і парляментарними виборами. Всі без вийнятку російські праві партії, а точніше сказати — право-ліві, бо йдеться про страшне поєднання комунізму з національ-фашизмом, — всі у своїх програмах обстоюють відновлення „Великої Росії" і тому вороже ставляться до української державної незалежности, що є головною перешкодою у їхніх реваншистських плянах. Комуно-фашистський тандем тісно пов'язаний зі силовими міністерствами і спираються на фінансову підтримку „нових росіян", тобто власників приватних підприємств і банків. Деякі з радикальних російських рухів, як, наприклад, Ліберально-демократична партія, „Русскоє національноє єдінство", „Русскій національний собор", Союз офіцерів, мають секретні служби і штурмові формації.

Особливо активних диверсій щодо незалежних держав можна очікувати від Союзу офіцерів. Його лідер Станіслав Тєрєхов запевняє, що протягом одного дня може вишикувати щонайменше 25,000 бойовиків, і хвалиться, що члени Союзу вже набули необхідного воєнного досвіду в Абхазії, Нагірному Карабаху, Сербії, Придністров'ї і Чечні. Щось більшого — є свідчення, що російський Союз офіцерів впровадив своїх „агентів впливу" у структури міністерств оборони не тільки Росії, але й України та Білорусі.

До комуно-фашистського напряму належить і Національно-республіканська партія Росії, голова якої, Ніколай Лисенко, два тижні тому розірвав під час засідання Державної думи український державний синьо-жовтий прапор. Національ-республіканці також мають таємну службу і багатотисячні штурмові леґіони.

Отже, йдеться не про жменьку крайніх на тлі нібито в цілому демократичної Росії — є всі підстави говорити про могутній ультранаціоналістичний рух, здатний у найближчому майбутньому істотно вплинути на внутрішнє становище Росії.

Війна проти чеченців, яких російському мілітаризмові все ще не вдається впокорити, трохи змішала карти російським імперіялістам. Пропаґанда „справедливих форм взаємодії", „інтеґрації за европейським взірцем" чи „евразійського союзу", тобто нових форм панування Москви, тепер, коли мирні чеченці гинуть під російськими бомбами і ракетами, не має сенсу: українці розуміють, що у випадку постання „Евразії" вони змушені будуть помагати росіянам убивати чеченців, як помагали колись придушувати мадярів, чехів та словаків, афганців. У спеціяльному зверненні до президента Росії III з'їзд Демократичної партії України висловив арґумент, якого Б. Єльцин не може спростувати: „Якщо ви вважаєте Чечню територією Росії, то як ви можете віддавати накази бомбити свій народ, а якщо Чечня незалежна держава, то яке ви маєте право на аґресивні дії щодо неї?"

Росія покликується тільки на одне право — „право сильного". Згідно з даними віденського Інституту Фесселя, 63 відсотки росіян мають намір голосувати за керівника „з твердою рукою". Це означає, що російська суспільна свідомість, а тим більше російська ментальність не прийняли демократичних засад існування людини і держави. Там усе ще мають перспективу не гуманісти, а душителі свободи. Тому західні експерти вже тепер непокояться з приводу майбутніх виборів у Росії. Цими днями з'явився ще один характеристичний кандидат на російського президента: генерал Алєксандр Лєбєдь. З фельдфебелівською відвертістю він запевнив: „Я буду президентом і в Росії запанує порядок".

У цих умовах тяжко сусідувати з Росією — щоб ні конфліктувати з нею, ні не поступитися власною незалежністю. Не менш нещасливий і російський народ, який пов'язує своє майбутнє з генералами. Це шлях не до величі Росії, а до її неминучого розпаду.

Ігор Лесик

РОЗКЛАД СУСПІЛЬСТВА

У сьогоднішній кризовій ситуації України створилася духова атмосфера, оперта виключно на матеріялістичних елементах мислення. Більшість населення, включно з Урядом, переконана, що ключем до виходу із важкого політичного та економічного стану країни є розв'язка економічних питань. Духові прикмети, такі як християнська любов, почуття єдности та розуміння національних питань сьогодні оцінюють як мелодраматизм, який не має значення у державотворчих процесах. Скалічене большевицьким режимом суспільство із заглушеними духовими вартостями не є спроможне вести успішно боротьбу за краще завтра. Помиляються ті, які думають, що еволюційні процеси виведуть Україну з кризи. Навіть найкраща політична ідеологія не може дати таких твердих моральних основ, які дає людям християнська ідеологія, оперта на пошані Всемогучого Творця.

У цій короткій статті хочу навести декілька думок, які кинули б жмут світла на духові аспекти сучасної української людини у надії, що все ж таки ті, яким лежить на серці майбутнє України, прокинуться зі сну байдужости і навернуться до конструктивного мислення.

Людина неспроможна зрозуміти містерію всесвіту. Але навіть найбільші атеїсти або недовірки не можуть не бачити геніяльної досконалости у структурі макро і мікро космосів. Хоч у своїй творчій стратегії Всемогучий Творець застосовує методу поляризації (елементів, основаних та протилежній характеристиці, наприклад, день — ніч, тепло — холод, добро — зло і т.д.), ввесь всесвіт є одним могутнім монолітом. Людина є частиною цього моноліту, Божого твору, побудованого на основах інтеґральности, нерозривности. І тому цей фундамент досконалости повинен бути у всіх верствах людства, починаючи від родини і кінчаючи народами.

Кожна людина мріє бути „господарем своєї долі", свого існування. Це зовсім зрозуміле. Але багато людей з такою філософією життя „стають рабами свого тіла і чутливости". Вони не є спроможні встановити ієрархію духових вартостей і, як пише французький філософ Мішель Кауст, „Така людина є недокінчена, це півлюдина, отож не людина". Модерна психологія на принципі поляризації визнає, що у людині є дві протилежні сили, які ворушать нею: одна сила — це сила експансивна, сила, необхідна до творення і втримання співвідносин між людьми — це любов. Ця сила є умовою до нерозривности родини, суспільства, народу. Друга сила протилежна до першої є спрямована до ізоляції, до зосередження філософії мислення над самим собою у вічно обманній ілюзії, що людина сама може дійти до успіхів. Це егоцентризм (самолюбство). Концепт любови є найсильніше виражений у християнській філософії. Вона зазначує, що любов по суті — це „дати себе іншому, іншим". Дуже часто людина не вміє любити. Їй здається, що любить, а в дійсності вона любить тільки сама себе. Правдива любов, яка виключає неґативні духові прикмети, такі як зависть, обман і т. д. завжди приносить збагачення і удосконалення життя. Вона є найважливішим елементом у всіх аспектах буття суспільства. Це запорука єдности. Фальшива любов — егоїзм приносить завжди із собою розчарування і провал у конструктивних процесах, бо він є джерелом розриву, дезінтеґрації суспільства. Правдива любов вимагає, щоб людина була готова дати все своє життя, вмерти для себе, але жити тільки для інших. Очевидно, що самолюби не живуть для інших, вони живуть самі для себе і тому з точки зору людства вони не є частиною людства. Вони є лише частиною матерії.

Оцих декілька міркувань наводять кожного на думку, що наше суспільство є далеко недосконале. Можна сказати, що навіть котиться до духового розриву, дезінтеґрації.

Комуністична неволя залишила Україну не лише у політичному та економічному хаосі. Вона відібрала у неї майже всі шляхетні духові прикмети та створила атмосферу самолюбства, яке не визнає законів правопорядку та моралі і доводить суспільство до розпаду. Необ'єднаний народ, не маючи фундаментів християнської етики, основаної на християнській любові, опинився на роздоріжжі, в економічному, політичному та культурному хаосі. До такого стану причиняються українські яничари, які за кусок ковбаси продають свій рідний народ і його культуру. Ці екстремні егоцентрики забувають про те, що коли сьогодні світ нап'ятновує злочинну політику большевицької Москви, із болем згадує гітлерівський фашистський режим, — так і колись український народ буде проклинати своїх яничарів за зраду батьківщини. Єдиний засіб, щоб врятувати українське суспільство від розпаду — це практично застосувати у стратегії державобудівництва закони моральної відповідальности. Коли у народі пробудиться почуття християнської любови і зникне ідея самолюбства, тоді народ буде мати моральну силу, щоб вийти з теперішньої кризи.

Тоді, коли в Україні політичний хаос, недостаток, національна несвідомість та орієнтація на комуністичні стандарти довели питання відновлення самостійности і розбудови української держави до критичного стану, у діяспорі добробут став тим чинником, який веде її до денаціоналізації, занепаду християнської любови та розквіту самолюбства. Невелика горстка свідомої старшої ґенерації дійсно „віддає своє життя іншим". Вона бореться із нищівними впливами середовища майже

(Закінчення на стор. 3)

Володимир Сушко

ЗАПОВІДНА СПРАВА В УКРАЇНІ

I

Цій важливій природно-заповідній справі була присвячена нарада, що відбулася з ініціятиви громадсько-наукової організації „Національний екологічний центр України" (в скороченні Еко-Центр) в Києві ще 12-го березня 1993 року. В ній взяли участь фахівці наукових і педагогічних кіл Києва і Сум, представники управління заповідників та інших природоохоронних територій Міністерства охорони навколишнього природного середовища України і зацікавлені природоохоронці — аматори з рядів громадськости.

Темою наради був сучасний стан заповідних територій України і як їх докорінно поліпшити, узгляднюючи при тому потребу організування на певних частинах тих територій, де є можливо, місць для постійного відвідування й відпочинку людей.

Виступало чимало учасників. Про їхні думки довідуємося, хоч дещо пізно, із детальної рецензії Т. Гардащук й І. Івченка, що її вони помістили в ч. 3 українського екологічного вісника „Ойкумена" за 1993 рік. Порушені доповідачами питання ніяк не втратили своєї актуальности і сьогодні, тому і варто хоч із найважнішими з них ознайомитися. Але перед тим доцільно сказати дещо в загальному про заповідні території і чому вони існують.

Головне завдання заповідних об'єдків — зберегти і передати прийдешнім поколінням багатства природи там, де ця ще зберегла свій первісний вигляд і не була нарушена людиною. На землі стає щораз менше таких місць. Це, зокрема, помітно в індустріяльно розвинених країнах. Тут природа перебуває у наґативних формах виживання під безперервним сильним техногенним тиском. У висліді спостерігаються щораз частіше факти завмирання, а то і цілковитого зникнення того чи іншого виду рослин чи тварин. Кожне таке зникнення — це безповоротна втрата не лише для науки, але й для цілого людства.

Реєстром рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин займається заснований 1949 року Міжнародний союз охорони природи та природних ресурсів (МСОП). Він веде книгу фактів, т. зв. Червону книгу МСОП, де містить список рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин у різних країнах світу. Цей список періодично поповнюють. Червона книга МСОП, видана 1977 року, приміром, містить 1,400 видів різних рослин, які нині є рідкістю і які потребують особливої охорони. Кожна країна, на території якої існують види рослин чи тварин, занесені в цю книги МС-ОП, несе моральну відповідальність за збереження їх. Для збереження розмаїття рідкісних і загрожених зникненням природних скарбів кожної країни є саме створені різні природоохоронні, т. зв. заповідні території, на яких діяльність людини є в цілості заборонена або залежно від обставин строго обмежена.

Україна сьогодні є високоіндустріяльно розвиненою країною. За прикладом МС-ОП вона теж веде, починаючи з 1980 року, свою національну Червону книгу. Це завдання є особливо актуальне для України, бо її територія за часів совєтського панування зазнала потужного навантаження промисловістю і була піддана інтенсивному землеробству і деґрадації ґрунтів, а екологічно необґрунтована господарська політика довела країну до тяжкої сьогоднішньої екологічної ситуації. У висліді того, як подає Міністерство охорони навколишнього природного середовища України („Еталони живої природи", Київ, 1993), площа природної рослинности України скоротилася на 70—80, а в окремих районах на 95 відсотках території.

Згідно з „Географічною Енциклопедією України", том 3 (Київ, 1993), Червона книга України, видана в 1992 році, містить 531 вид дикорослих рослин і 591 вид тварин, серед них 173 види різних комах і 67 — птахів, які нині є під загрозою зникнення. Є загроза, що прийдешні покоління колись, може, і не матимуть уяви, як виглядала первісна природа їхньої батьківщини.

(Закінчення буде)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Боже, нам єдність подай!

У „Свободі" з 30-го березня цього року появився лист до редакції проф. Романа Воронки п.з. „Бий свого" про пастора Лютеранської Церкви Ярослава Шепелявця. Ця стаття проф. Воронки спонукала мене написати цих кілька слів про пастора Шепелявця, щоб читачі самі могли винести опінію про чоловіка, якому Україна може багато завдячувати, а провокаційно неправдиві вістки приносять цьому українському патріотові (який навіть не народився в Україні) велику кривду.

Чи комусь подобається, чи ні, в Україні завжди існувала мала лютеранська громада і після розпаду совєтської імперії німці зразу ж прислали своїх місіонерів в Україну. В цей же час Америка вислала пастора Я. Шепелявця, знаючи його організаційні здібності, в Україну. Тому що лютеранський костьол в Києві є на ремонті, пастор Ярослав дістав Будинок Письменника, де кожної неділі о 12-ій год. служить Службу Божу, яка складається з читання Біблії, співу релігійних пісень та його патріотичних проповідей. Фраза, яка вбилася мені в пам'ять, уживана пастором Ярославом майже кожної неділі, свідчить про його характер: „Я ні в якому разі не хочу бачити перехідців з православної чи греко-католицької церкви до мене. Я хочу, щоб ті, які не знайшли Бога, прийшли до мене, а їх в Україні атеїзм виховав багато". Крім Служби, він рівно ж провадить навчальні лекції для старших і дітей. Нині лютеранська громада міста Києва, а також Харкова, набирає значення. Тернопіль є містом, де, хоч ми себе називаємо демократами, а віра є справою особистою, лютерани мають проблеми не від Уряду, але від релігійних фанатиків інших конфесій. Звідти і розходяться всі наклепи та дописи до преси, які є абсурдні та неправдиві. Цікавим є, що Американська Лютеранська Церква до тої міри довіряє пасторові Ярославові, що фонди, призначені на допомогу Україні, є в його руках. Без нього допомога напевно пішла б для Росії, або для інших країн. Посуджування його в „торгівлі" дітьми є неправдивою видумкою. У „Свободі" з 26-го квітня ц.р. подано, що лютеранська організація в Мемфісі привезла з України маленьку Анну Міленко на складну операцію серця, після якої вона здорова повернулася в Україну. Як Мемфіс, Тенн., знав би про українку, яка потребувала помочі, якби не пастор Ярослав?

Хочу також ознайомити читачів з програмою, яка існує вже чотири роки, де Асоціяція Поліціянтів Українського Походження Америки разом з лютеранською програмою „Думки про віру" пастора Шепелявця спроваджує на вишкіл у ділянці кримінології до Норт Вестерн університету працівників Служби безпеки України та міліції. Тут в короткому часі працівники проходять інтенсивний курс у боротьбі з організованою злочинністю, щоб після повернення в Україну передати своїм співробітникам знання американської боротьби. Цю програму оплачує пастор Шепелявець і вона виявилася дуже успішною. Ми це далі продовжуємо. Працюючи в Академії Міністерства Внутрішніх Справ України на[д] проблемами зорганізован[ої] злочинности, наркобизнес[у] та мафії, на весні 1993 року з'явилася пропозиція провести першу в історії Міжнародну конференцію. Проблему її фінансування розв'язав пастор Ярослав та лютеранська програма „Думки про віру".

У вересні 1994 року в Києві при участі 38 держав відбулася ця важлива конференція, яка розпочала цю тяжку боротьбу зі зорганізованою злочинністю, яку підтримує президент Кучма як один з чинників у розбудові держави. Розуміючи, яку велику ролю може відіграти церква в боротьбі зі злочинністю і наркобизнесом, пастор Шепелявець виступив з релігійно-патріотичною промовою під час відкриття конференції. Пастор Ярослав Шепелявець виступав в імені найменшої релігійної конфесії — Української Лютеранської Церкви. Він же також Заслужений діяч культури України. У конференції взяли участь також представники Української Православної Церкви на чолі з Владикою Філяретом. Греко-Католицька Церква не прислала своїх представників.

Як відомо, Україна готується до 2-ої Міжнародної конференції з питань боротьби зі злочинністю, яка відбудеться в Києві у вересні цього року. Сподіємося, що ця конференція буде не менш успішною. Очевидно, як і в попередньому році, фінансова допомога для проведення цієї важливої конференції прийде від пастора Ярослава.

У жовтні цього року ООН святкує своє 50-ліття, на яке запрошений Президент України Леонід Кучма. В рамках програми плянується також участь одного з найкращих ансамблів музики, пісні і танку, який створено при Міністерстві Внутрішніх Справ, пропаґуючи красу українського мистецтва за кордоном і в Україні. Користаючи з цієї нагоди, Український Народний Союз і Асоціяція Поліціянтів Українського Походження Аме-

(Закінчення на стор. 3)

Марія Робак

ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

Книжка „Митрополит Андрей Шептицький — студії і матеріяли", за редакцією д-ра Анджея Зємби, накладом Польської академії знання в Кракові, появилася в 1994 році.

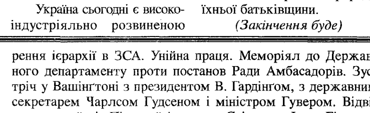
Зібрані матеріяли в цьому виданні були прочитані на науковій конференції у Кракові, що відбулася 22—24-го червня 1990 року і мала назву „Митрополит Андрей Шептицький і духова культура народів середньосхідньої Европи". В ній взяли участь науковці із п'ятьох країн.

Книжка поділена на чотири частини і додаток. У першій частині читаємо про історичні початки роду ще з XV століття. Племінник Митрополита Ян Казимир Шептицький пише про резиденцію Шептицьких у Прилбичах у XVIII ст. Єпископ Перемишльсько-Саноцький і Самбірський Атанасій Шептицький — фундатор греко-католицької церкви у Прилбичах — про „Трагічний кінець церкви і деяких членів родини".

Друга частина — Ґенеза Романа Шептицького про зміну обряду, про великий вплив на зміну, парафії в Прилбичах в роках дитинства Романа. Зустрічі Станислава Вінцеза з Митрополитом. Духова зміна греко-католицького духовенства в 1900-1939 роках.

Третя частина — Духовий аспект життя і діяльности Митрополита. Широка діяльність у релігійно-церковній і суспільно-культурній ділянці. Його Понтифікат миру проти терористичних акцій. Німецькі акції проти жидів. Большевицький терор в Україні. Турбота про долю Української Православної Церкви. Відвідини українців за океаном. Створення ієрархії в ЗСА. Унійна праця. Меморіял до Державного департаменту проти постанов Ради Амбасадорів. Зустріч у Вашінґтоні з президентом В. Гардінґом, з державним секретарем Чарлсом Гудсеном і міністром Гувером. Відвідання українців Південої Америки. Свідчення Івана Гірного.

Четверта частина — Дежавно-Історичний Архів Митрополита Андрея у Львові. Відносини Митрополита з панським нунцієм у Варшаві, із Східньою Конґреґацією, кореспонденція з Папою Пієм XII. Багата кореспонденція з молодим священиком о. Йосифом Сліпим. Вічна вдячність кардинала о. Й. Сліпого Митрополитові Шептицькому. Про хрещення жидів.

Митрополит Андрей Шептицький під час праці.

У книжці „Митрополит Андрей Шептицький" д-р Анджей Зємба проаналізував велич особи Митрополита Шептицького як душпастиря, духового провідника свого народу і всестороннього діяча на культурному, суспільному і політичному полі. Він розумів свій народ, без огляду на його віровизнання, обряд, любив його, терпів з ним, журився і молився за нього. Церковний поділ українців уважав нашим релігійним і національним нещастям: „Жаден нарід на світі не терпів так багато, з причин нещасного церковного поділу, як український нарід".

Як добрий батько, опікувався сиротами, бідними, вдовами по померлих священиках і молоддю. Давав стипендії мистцям і талановитим студентам. Допомагав втікачам від большевиків з центральних земель України. Як людина писав, що треба займатися тепер жидівською місією, коли хвиля ненависти до жидів, яка походить з Третього Райху, „пропаґована й перетворюється в рух".

Книжка опрацьована науково, вартісна, цікава і заслуговує на увагу, видана польською мовою, оформлена естетично. Багата на відомості, незнані нам дотепер. Переклади автора з української і англійської мов на польську бездоганні. Написана легким стилем. Читається як повість, може бути цінним подарунком кожному. При кінці книжки подана хронологія життя Митрополита, копія гербу Шептицьких, багато світлин, короткі дані про авторів, покажчики імен і географічних назв.

Із багатьох праць, які вийшли про Митрополита Андрея — це, можливо, дефінітивне видання д-ра Анджея Зємби. Хоч, як зазначив сам автор, ця дослідницька праця ще далека до закінчення.

Хто хотів би придбати книжку, просимо висилати чек на суму 17 дол. (15 дол. за книжку і 2 дол. за пересилку) на адресу: Promotional Center Met. A. Sheptytcky, 48 Ivy St., Newark, N.J. 07106.

ДОРОГІ ЧИТАЧІ! ШАНОВНІ ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

Чи вам відомо, що завдяки Фондові Відродження України при УНСоюзі зроблено і робиться чимало корисних справ для становлення незалежної, демократичної, правової української держави? На сьогодні цей фонд видав на свої благочинні акції 544,000 дол. Ось, наприклад, завдяки цьому фондові УНСоюзу

– Це вже третє літо підряд, що УНС фінансово підтримує Дорадчий Академічний Семінар, який встановив і ним керує Українська Студентська Асоціяція USA/USA. Ціллю і завданням цієї організації є допомагати визначним студентам України вносити аплікації на студії в ЗСА при повних стипендіях від даної школи. До цієї пори 5 студентів успішно дісталися на студії до 5 визначних шкіл, на повних стипендіях у висоті $430,000.

Якщо ви вважаєте, що діяльність УНСоюзу в рамках Фонду Відродження України є справді корисною, то закликаємо вас допомагати своїми посильними пожертвами для її ус-пішного продовження.

Чеки просимо виставляти на Ukrainian National Association – Fund for the Rebirth of Ukraine, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

„Мене завжди...

(Закінчення зі стор. 1)

ських підручників. Тривожним є також факт, що виховна праця з учнями все ближче доходить до відновлення „випробуваних" комсомольської та піонерської організацій.

Особисто для мене своєрідним символом чужих сьогодні для української держави тенденцій у ділянці освіти стало те, що правою рукою нового міністра освіти, його заступником, призначено недавно особу, яка відома із своїх пропозицій ще при кінці 80-их років звільняти студентів від вивчення української мови. Ось і перші свої наради ця людина провела у Міністерстві Освіти України... російською мовою.

— Ми знаємо із раніших розмов та інформацій в пресі, що українська громада в ЗСА та в інших краях Заходу активно співпрацювала з попереднім складом Міністерства Освіти, фінансувала цілий ряд підручників. У світлі того, що розповідаєте, чи ця співпраця не є тепер загрожена і чи є вона доцільна?

— Контактуватися з урядовою структурою, хто б нею не керував — річ потрібна, щоб лише була користь з тих контактів. Але ось конкретні приклади: ви вклали фонди на відомі читанки як „Хрестоматію" чи історію України — це дуже гарно, але поставте питання чому такі підручники не виходять за кошт української держави? Чи не тому, що її обмежені фонди спрямовані на видання 45 російських підручників, про які я згадував? Отже слід добре перевірити чи ваша допомога є добром чи злом у сьогоднішній зміненій ситуації в освіті України і чому більше вона сприяє — підтримці україномовного викладання чи зміцненню в Україні російської освіти? Або ось передаєте через урядові канали, як було раніше, якесь цінне для освіти видання. Його у вас візьмуть — безумовно.

Навіть вдячного листа напишуть. Але чи ви певні, що воно дійде до шкіл, до студентів? Чи не станеться так, як свого часу з букварем „Материнка" „розповсюдження" якого, приміром у Чернигівській області, звелося до того, що цей підручник було покладено „на склад" до стодоли? До речі, це одне із звинувачень соціялістів-комуністів на мою зокрема адресу: мовляв допустив до того, що історію України почали вчити на підставі підручників написаних у Канаді і ЗСА (відповідно до того розгорнулася сьогодні в міністерстві „ревізія" навчальних програм.

—Це що ви нам кажете дуже некорисне й може охолодити нашу громаду щодо участи в розбудові національної освіти в Україні. Чи це добре?

— Категорично заперечую. Не для того, щоб „охолодити" даю це інтерв'ю. Навпаки, національно свідомі, віддані українській державі сили в Україні і діяспорі повинні все зробити, щоби не допустити до потопу усього того державнотворчого, до того відродження, що вдалося в ділянці освіти осягнути. Можна сказати що національна освіта опинилася сьогодні в опозиції, як перебувають в ній і загалом національно-демократичні сили. Отже навпаки, я просто благаю діяспорне громадянство й надалі підтримувати справу утвердження національної освіти, з якою найбільше пов'язане саме майбутнє нашої держави. А діяти треба виключно через ті громадські організації або й офіційні освітні установи, щодо яких патріотизму не може бути сумніву. Назву їх тут. Це — Інститут українознавства при Київському Університеті, що діє на терені цілої України і є однією із наймічніших твердинь нашого національного відродження. До речі нині інститут шукає інвесторів для вже дозволеної побудови в центрі Києва біля Будинку Вчителя, Міжнародного Центру Українознавства „Україна й українці", що має стати провідним закладом світового українства. Такого закладу в Україні досі немає у світовому маштабі. Крім того інститут готує цілий ряд важливих підручників з різних українознавчих предметів, видати які є дуже складною проблемою. А вони є так важливі для студентів, яких досі вчать здебільшого по-російськи.

Не менш важлива організація й недавно створений виключно для підтримки національної школи Міжнародний освітній фонд ім. Ярослава Мудрого, що має, до речі, за мету й включити Українську Вчительську Громаду що згуртувала б усіх патріотичних педагогів України для відсічі ревізіоністичним прокомуністичним тенденціям в освіті. У плянах фонду також і видання підручників і проведення конкурсів на кращого вчителя і багато іншого.

Читачам „Свободи" певне цікаво буде знати, що сьогодні готується проведення з'їзду Педагогічних Товариств ім. Г. Ващенка у вересні.

В деяких областях Україні вже існують такі товариства, отже організаційний комітет з'їзду, який я очолюю, має за мету об'єднати усіх педагогів в одне всеукраїнське товариство. Хочу підкреслити, що до всіх тих освітніх заходів певною мірою включене також Всеукраїнське Товариство „Просвіта" і Спілка Письменників України. Отже, якби нам заступили дорогу до освіти офіційно-урядові установи ми однак вийдемо до них, використовуючи оці структури.

А до вас заклик і прохання: допомагайте усі до утвердження української національної освіти в Україні. Це бо сфера, від якої залежить рівень національної свідомости, тих котрі будуть розбудовувати Україну завтра і післязавтра. Нині усе ще триває нелегкий бій за нашу повновартісну державність. Один з його виявів — це бій за національну освіту. Я однак певний що він буде для нас переможним!

Розклад...

(Закінчення зі стор. 2)

цілком опанованого лібералами, яким чужа християнська любов і моральні закони взагалі. Але у громаді існують внутрішні духові слабості, незалежні від зовнішніх впливів, яких можна б було позбутися, маючи на увазі добро майбутнього покоління. Ці слабості появились в наслідок еґоцентричних навиків, які в дійсності порушують закони християнської етики. Між людьми створились уявні „різниці", які ведуть до ізоляції, відокремлення. Різниці між людьми на тлі матеріяльного стану, інтелектуального рівня, приналежности до псевдополітичних угруповань, територіяльного походження, віровизнання та врешті особистих симпатій чи антипатій — це типові ознаки самолюбства, ворога єдности. Нахил до відокремлення підкреслюють наші люди, наприклад, демонстративним резервуванням місць на спільних обідах чи бенкетах. Такі навички є дійсно парадоксальні, коли їх застосовують під час великодних або різдвяних святкувань. Тоді кожний є українцем сам для себе у підібраному для нього гурті. У них їхнє „я" гомонить так, що не можуть чути інших. Але є багато людей, які терплять тому, що не стрінули когось, щоб виявив їм свою пошану і любов, слухаючи їх досягнення, жалі, надії. Вони є відокремлені. Груповий еґоцентризм можна завважити у великій кількості громадських організацій або „політичних" партій, які мають ту саму мету, а різняться між собою лише уявними груповими амбіціями.

Таке розчленування суспільства є недопустиме. Коли християнську любов замінить самолюбство, тоді зникне надія на єдність, без якої Україна не може існувати, а її діяспора не зможе виконати своєї функції у допомозі відбудови української держави.

Боже...

(Закінчення зі стор. 2)

рики при фінансовій допомозі програми „Думки про віру" плянують спонзорство цього знаменитого ансамблю у більших містах Америки.

Як бачимо, діла пастора Шепелявця цілком говорять про нього, не зважаючи на всі провокаційні наклепи, видумані людьми, які хочуть пошкодити тим, які працюють для України. Брак толеранції, особисті амбіції, заздрість, провокація і недержавна вироблені́сть є, на жаль, проблемою багатьох наших людей.

Пригадую, коли я був відповідальним за безпеку Кардинала Любачівського під час його повернення з Риму в Україну, до палати св. Юра у Львові одного дня прийшло тьох молодих людей з листом і зажадали 3,000 дол. на уніформи для організації. Всі намагання Кардинала і мої переконати „бойових патріотів", як їх називає проф. Воронка, що Церква орудує людськими грішми і не має права роздавати гроші на будову армії, коли в Україні є своя армія, були без успіху. Зі словами „Ви ще пожалуєте" ці особи відійшли. Тої ночі „хтось" вибив шиби у палаті св. Юра.

Ігор Раковський
Ґлен Спей, Н.Й.

10-ліття гуртка „Червона калина" при українському селі у Воррені

В листопаді 1944 року „Українське село" у Воррені, Миш., відзначило 10-ліття свого існування. Вдаючись у спогади, пригадую собі, як не одна з нас боялася перейти до такого дому, як „Українське село", бо думали, що обриваємо всі нитки з українською громадою, де всі ми були її активними членами. А з другої сторони, нас закликала сама назва — „Українське село", де поруч з американським прапором майорить і український, а при вході видніє український герб — тризуб. При головному вході вас вітає і запрошує „українська жінка" в національному одязі, яку намалював син відомого нашого маляра Едварда Козака, Ярема Козак. А ще також манять ваше око стилеві ґабльотки з різними виробами українського народного мистецтва.

Вже на початку 1985 року українські жителі села зачали гуртуватися. В лютому влаштовано вечір народної пісні. Зійшовся гурт співаків. Спочатку пригадували слова пісень, а тоді як розспівалися — „Нас мати навчила співати, а батько вчив волю любить..." В березні цього ж року відбувся дуже цікавий концерт в пошану 170-ліття народин Т. Шевченка. Доповідь українською мовою читала Марія Гарасевич, а по-англійськи А. Смик.

В травні 1985 року вже формально засновано гурток і названо його „Червона калина". Головною метою праці гуртка є відзначування важливіших релігійних і національних свят, товариські зустрічі та харитативна діяльність, зокрема, в міру можливости матеріяльна допомога Україні. Дотепер гурток очолювали три особи: Мирослав Кальба (1985–86), Іванна Кучер (1987–91), (1994–), Мирослава Брездень (1992–93).

Саме життя диктувало нам теми праці. Чорнобильська катастрофа вдарила громом по всіх нас. Ґурток при співпраці з Дирекцією „Українського села" запропонував посадити дуба біля будинку, як символ невмиручости народу. Це посадження відбулося літом 1986 року при участі всіх українських церков, громадських організацій і української молоді метрополітального Дітройту. Промову англійською мовою виголосив директор села Степан Віхар, а українською — голова гуртка — Мирослав Кальба. Рік пізніше Дирекція села уфундувала пропам'ятний камінь, а обидві наші кредитівки оплатили таблицю з написом про трагедію Чорнобиля. Посвячення цього каменя відбулося теж при участі церков і ширшого громадянства. В квітні 1994 року відзначено спільно з Дирекцією села 60-ліття голоду в Україні при участі ширшого громадянства. Заупокійна екуменічна відправа відбулася біля чорнобильського дуба. Служили — Владика Олександер Биковець, митрофорний о. Микола Невмержицький, о. д-р Севастіян Сабол і ігумен Максим. Промову англійською мовою виголосила д-р Маруся Бек, а українською Владика Биковець.

В грудні 1994 року гурток влаштував святочні сходини з нагоди 10-ліття, на яких зложено подяку директорові села С. Віхареві і адміністраторці Христі Шумейко за їхнє прихильне ставлення до праці нашого гуртка. Зокрема підкреслено великий вклад праці двох жінок — Стефанії Дубової і Роми Когут за дбання про ґабльотки народного мистецтва.

Наш гурток „Червона калина" провів направду дуже велику харитативну працю.

Підсумувавши всю нашу культурно-національну і харитативну діяльність, може вона декому видасться „каплею в морі", але зваживши невелике число наших членів — 30–42 — і наші дуже скромні можливості,ми ж всі емерити, можемо самі перед собою признати, що ми не прогайнували тих 10-ти років, а робили, що було в наших силах. Маймо надію, що й надалі будемо спроможні допомагати українським потребам, де б це не було.

Іванна Кучер

ГУБЕРНАТОР стейту Ню Йорк Джордж Патакі досягнув компромісу з лідером демократичної більшости стейтової асамблеї Шелдоном Сілвером і лідером республіканської більшости в сенаті стейту Джозефом Бруно в питанні податкової реформи. Дж. Патакі спочатку запропонував чотирирічний плян зменшення податків для всіх родин на 25 відсотків. Ш. Сілвер наполягав на більш поміркованому пляні, розрахованому на три роки, і пропонував, щоб середня кляса дістала найзначніші податкові зменшення. Компромісовий плян зводиться до того, що податки буде зменшено для родин з річним доходом до 55,000 дол. — на 25 відсотків, а з доходом понад 55,000 — на 13 відсотків.

Дитячий малюнок — це відображення навколишнього світу в очах і уяві дитини при допомозі ліній і барв, яке хвилює нас дорослих своєю безпосередністю і чистотою.

Четверта виставка-конкурс дитячого малюнку учнів Школи Українознавства Товариства „Рідна Школа" в Чикаґо, що виставлялась у виставочній залі Культурного Осередку, творила легкий, піднесений і по справжньому весняний настрій.

Виставку відкрила вступним словом директор школи мґр Надія Хойнацька. Вона сердечно привітала всіх учасників виставки і від імені дирекції школи подякувала всім учителям-керівникам кляс за організацію і підготову виставки, а також побажала успіхів у дальшій праці на ниві прищеплення учням розуміння і любови до мистецтва.

На четвертій виставці-конкурсі експонувалось понад 170 малюнків виконаних кольоровими олівцями, акварелями, акрилик, пастеля та мішана техніка. Тематика праць була досить різноманітна, яка яскраво відображала буйну дитячу уяву і фантазію.

Знову, як і на попередніх виставках, малюнки дошкільнят були найбільш безпосередні і вільні в трактуванні образів. Діти в своїх працях відобразили оригінально і своєрідно навколишній світ, людей і звірят. Це були в основному лінійні малюнки, де лінія була співуча, пластична і доповнена яскравими кольоровими плямами. Серед усіх малюнків привертали увагу глядачів праці Петруся Черняка, Оксани і Надійки Сірих, Олеся Ткачука, Яреми Гулика і Христі Маркевич.

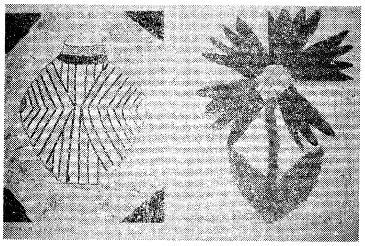
Учениця першої кляси Зенуся Форович у своїх барвистих малюнках яскраво і свіжо відобразила метеликів, жабок і комах в оточенні квітів і трав.

В малюнках учнів другої кляси переважала великодня тематика — це були зображення писанок, свяченого доповнені весняними квітами, народним орнаментом. Тут слушно зауважити, що майже всі малюнки виставки були виповнені нашою українською орнаментикою і кольористикою, але

Феномен дитячого малюнку

„Соняшник" — малюнок учениці 8-ої кляси Мар'яни Ривак.

Малюнки учениці 6-ої кляси Меланії Данилюк.

ж усі майже діти були народжені на терені ЗСА і багато з них ніколи не бачили України. Видно, десь з молоком матері передається генетично наш український дух і велич нашого народу.

Найбільш цікаві були малюнки другоклясників Павла Прочка, Пуні Плешкевич, Романа Мироненка, Тараса Фофендика, Олі Тереfенко і Талі Белкірус.

Малюнки учнів третьої кляси були досить різноманітні тематично. Мартуся Ривак намалювала процесію до плащівниці, Дем'ян Козбур відобразив лінійно в олівці церкву з розп'яттям, Люба Василик намалювала „Вертеп", також цікаві по своєму були малюнки Бориса Дем'янчука, Христофора Савоя і Данила Кавки.

Серед малюнків четвертої кляси, які привертали увагу своєю кольористикою, виділялись праці Віри Галицької, „Морський краєвид" Андрія Ольхового і „Різдво Христове" Уляни Скрупської.

П'ята кляса на цій виставці виступила досить активно. Їхні малюнки були образотворчого і декоративного характеру, виконані у м'яких пастельових кольорах. Праці Арети Любічіч, Ренати Гулик, Адя Сосенка і Іллі Любічіч вирізнялись своєю довершеністю серед інших.

В працях шостої кляси переважала декоративність. Тут були представлені власні композиції учнів, створені на основі вивчення українського народного декоративного мистецтва. Учні показали в своїх малюнках добре розуміння нашої народної орнаментики і кольористики. На увагу заслуговують малюнки Олеся Бережного і Андреї Свитник, Наталки Кіналь і Меланії Данилюк. Досить цікаві графічні праці показали Гриць Лебедович, Марко Борняк і Олесь Попович.

Окремий розділ виставки творили коляжі-документи створені учнями сьомої кляси. В цих працях показано страшну трагедію українського народу тай усього людства — вибух на Чорнобильській атомовій електростанції. В цих малюнках-коляжах ми бачимо громадську настанову і зрілість наших дітей, їхні пережиття за долю своїх ровесників в Україні. Найбільш промовисто і гостро були виконані праці Стефанки Вовчук, Лариси Зеліско, Михайла Тхорика і Андрія Коцура, Юрка Плешкевича і Маркіяна Павлюка.

Посеред малюнків восьмикласників вирізняє своєю сміливістю поєднання кольорів і композицією натюрморт „Соняшник" Мар'яни Ривак, її праця була відзначена першою нагородою серед своїх однокласників. Другу нагороду отримала Лі-да Галицька, а третю — Дем'ян Матусяк. В кожній клясі було визначено по три нагороди за кращі малюнки.

Увагу глядачів привертав своєю завершеністю і композицією, розкриттям образу „Портрет дівчини" виконаний олівцем ученицею 11-ої кляси Наталкою Романів. Вона — колишня львів'янка і відвідувала лекції в Львівській дитячій мистецькій школі ім. Олекси Новаківського. Наші учні в минулому році мали нагоду познайомитись з малюнками учнів цієї мистецької школи на виставці в Чикаґо.

Учасникам попередніх виставок-конкурсів бажаємо нових цікавих малюнків, творчих злетів і успішно взяти участь в наступному році в 5-ій ювілейній виставці-конкурсі.

Юрій Віктюк

